

MIKKELI

YHDENVERTAINEN JA TASA-ARVOINEN MIKKELI

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelma

2026-2029

Esipuhe

Jokaisen meistä tulee edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen ei ole mielipidekysymys, vaan lakiin perustuva velvollisuus. Se vaatii tahtoa, sitoutumista ja systemaattista työtä. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä tulee tehdä kaikilla kaupungin toimialoilla ja tasoilla, asiakaskohtaamisista palveluiden suunnitteluun ja toimenpiteistä päätöksentekoon.

Mikkeli on sujuvan arjen kaupunki. Täällä pitää voida osallistua itselle tärkeisiin asioihin ja tuntea olonsa turvalliseksi, tulla kunnioitavasti kohdatuksi ja käyttää tarvitsemiaan palveluita ilman pelkoa syrjinnästä.

Ole siis rohkea ja uskalla puuttua epäkohtiin. Kyseenalaista aktiivisesti omia oletuksiasi ja ajatusmallejasi. Pidä asiaa esillä ja edistä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa omalla panoksellasi.

Tämä ohjelma toteuttaa kaupungin lakisääteistä velvollisuutta ehkäistä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Ohjelma sitouttaa meitä kaikkia vahvistamaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaupungissamme.

Janne Kinnunen
Mikkelin kaupunginjohtaja

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen ei ole mielipidekysymys, vaan lakiin perustuva velvollisuus.

✓ **Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen on yhteinen, lakisääteinen tehtävämme.** Yhdessä meidän tulee lisätä kaikkien hyvinvointia, osallisuutta ja oikeudenmukaista kohtelua.

✓ **Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia.** Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät eivät saa vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja.

Lain mukaan:

Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

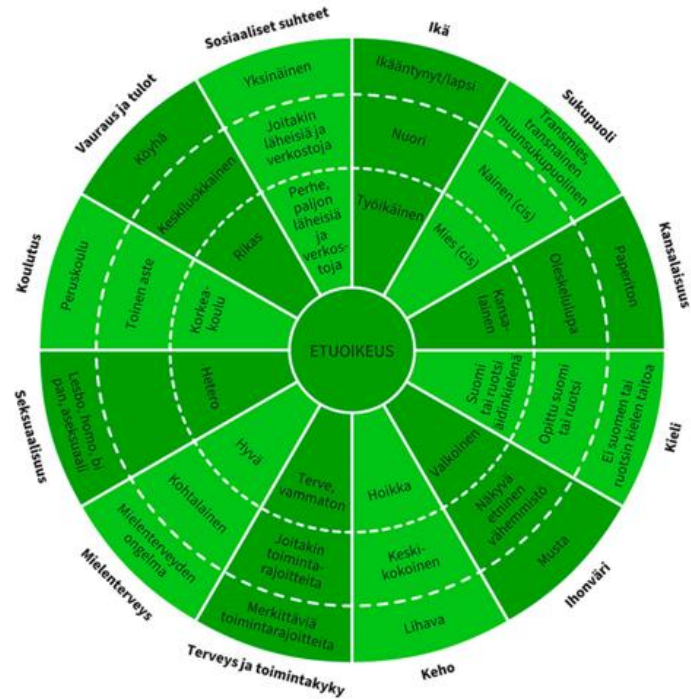
Mihin sijoitut etuoikeuskehän eri alueilla?

Mitä lähemmäksi keskikehää sijoitut, sitä paremmat osallistumis- ja toimintamahdollisuudet sinulla on kunnan asukkaana. Etuoikeuskehän avulla voit pohtia myös eri tekijöiden yhteisvaikutuksia asukkaiden tilanteeseen.

☑ Miten eri kohtiin kehälle sijoittuvat asukkaat pääsevät kaupungin palveluihin?

☑ Mitkä ovat heidän aidot osallistumismahdollisuutensa?

Terveys ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijoilta lainattu etuoikeuskehä on saanut inspiraationsa seuraavilta: CRR, Sylvia Duckworth ja Michael Moua. Kehä on muokattu suomalaiseen 2020-luvun yhteiskuntaan sopivaksi.

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen tarvitsee puolesta-puhujia ja suojelijoita.

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen on meidän jokaisen vastuulla ja toteutuakseen se tarvitsee myös puolesta-puhujia ja suojelijoita. Yksinkertaisimmillaan voit viestiä asian puolesta käyttämällä pinssiä tai avainnauhaa, laittamalla tilaan näkyville aiheeseen liittyviä kortteja, tarroja tai julisteita sekä siivoamalla mahdolliset epäasialliset tarrat ja viestit yhteisistä tiloista.

Millä tavoin oma asemasi mahdollistaa vaikuttamisen?

Tietyissä rooleissa olet erityisen tärkeässä asemassa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon mahdollistajana. Lupaudu suojelijaksi tapahtumiin, puutu epäkohtiin ja puhu asian puolesta. Uskalla ottaa kantaa ja tehdä näkyvästi työtä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen Mikkelin puolesta. Esihenkilönä pidä huolta, että työryhmäsi saa tarpeellista koulutusta.

Edistäthän sinäkin turvallisuuden kokemusta?

Turvallisuuden kokemus syntyy siitä, että jokainen voi olla oma itsensä ilman pelkoa syrjinnästä, kiusaamisesta ja väheksynnästä. Se syntyy ystävällisestä, kunnioittavasta ja kiireettömästä kohtaamisesta.

Turvallisuuden kokemus syntyy erilaisuuden ymmärtämisestä ja tuttuuden tunteesta tilanteissa ja tiloissa, joissa vietämme aikaa. Jokaisella meillä on mahdollisuus vahvistaa turvallisuuden kokemusta ja olla näin rakentamassa yhdenvertaista ja tasa-arvoista Mikkeliä.

Lataa täältä Turvallisemman tilan periaatteet käyttöön ja lisätietoa häirintäyhdyshenkilöistä.

✓ Turvallisemman tilan periaatteet

Ota Turvallisemman tilan periaatteet osaksi arkea. Laita periaatteet esille kokoushuoneen tai muun yhteisen tilan seinälle. Ehkä voit ottaa rutiiniksi käydä ne läpi jokaisen palaverin tai tapahtuman alussa? Tai voisiko niistä viestiä jo tilaisuuteen ilmoittautumisen yhteydessä?

✓ Huomioi rajoitteet

Huolehdi esteettömyydestä ennakkoon ja kerro osallistujille esteettömyystiedot etukäteen. Tämän lisäksi muista kysyä osallistujien tuen tarpeesta ja erityisrajoitteista. Näin viestit, että jokainen on tervetullut.

✓ Häirintäyhdyshenkilö

Nimeä tarvittaessa tapahtumaan, tilaisuuteen tai tilaan häirintäyhdyshenkilö. Häirintäyhdyshenkilöön voi olla yhteydessä, mikäli joku osallistujista tai järjestäjistä kohtaa epäasiallista käytöstä, syrjintää tai kiusaamista.

Vaalitaan rakentavaa keskustelua

Erilaisuus ja sen arvostaminen on mahdollisuus. Jokainen tuo mukanaan omat kokemuksensa ja näkökulmansa, ja samalla voi oppia muiden tavoista, kulttuurista ja viestintätavoista. Erilaisuuden arvostaminen näkyy käytännössä esimerkiksi siinä, että vähemmistöjen oikeudet tuodaan rohkeasti esiin - tämä voi vahvistaa koko yhteisöä.

Erehtyminen on inhimillistä. Jokainen erehdys tuo mukanaan lisää tietoa ja uusia näkökulmia. Oletuksista, ennakkoluuloista ja ajattelemattomuudesta johtuvia erehdyksiä palveluissa ja viestinnässä sattuu toisinaan. Niistä voi aina oppia.

✓ **Viestinnässä ja vuorovaikutuksessa huomioi kaikki ihmiset - myös erityisryhmät ja ne joiden äidinkieli ei ole suomi.**

- Onko käyttämäsi kieli ymmärrettävää?
- Ovatko valitsemasi kuvat sellaisia, että mahdollisimman moni voi samaistua niihin?
- Oletko huomioinut saavutettavuuden ja vaihtoehtoiset tavat viestiä?
- Käytätkö neutraaleja sanoja ja virallisia nimikkeitä?

✓ **Käytä yhdessä sovittuja termejä. Jos olet epävarma, kysy ja varmista.**

✓ **Kerää palautetta ja reagoi palautteeseen.**

Tunnista, tunnusta, toimi

Jokaisella meistä on erilainen historia, joka on muokannut meidät sellaisiksi kuin tällä hetkellä olemme. Joku meistä on voinut kokea syrjintää koko elämänsä ajan tai jossakin kohtaa elämäänsä. Joku taas voi tunnistaa, että on itse syyllistynyt syrjintään. Toiset meistä ovat tottuneet toimimaan moninaisissa ihmisryhmissä, ja toisille meistä tämä on vieraampaa. Tämä näkyy luonnollisesti myös siinä, kuinka toimimme.

- ✔ **Tunnista omat ennakkoluulosi ja hakeudu tilanteisiin, joissa voit ne kohdata.**
- ✔ **Kouluttaudu ja hae lisätietoa.**
- ✔ **Huolehdittehan, että työyhteisönne uudet työntekijät saavat tarvittavan tiedon, jotta he voivat uusina Mikkelin kaupungin työntekijöinä edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaupungin palveluissa.**

Hei Mikkelin kaupungin työntekijä, viranhaltija tai luottamushenkilö, katso täältä lisätietoa.

Tavoitteena

Turvallisemmat tilat

- Turvallisemman tilan periaatteet kaupungin tiloihin (Yhta -ryhmä*, yksiköt)
- Häirintäyhdyshenkilöt tarvittaessa tapahtumissa ja tiloissa (tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäjät)
- Rohkeus puuttua ja puuttumisen tavat (lähiesihenkilöiden ohjaus)
- Rajoitteiden aktiivinen huomioiminen (yksiköt)

Sitoutuminen

- Pinssit ja avainnauhat (Yhta -ryhmä)
- Kortit, tarrat ja julisteet (Yhta-ryhmä)
- Epäasiallisten viestien siivoaminen (kaikki nähdessään)
- Tapahtumien suojeleminen (johtoryhmä, luottamushenkilöt)

Rakentava keskustelukulttuuri

- Aktiivinen kannan ottaminen (esihenkilöt, luottamushenkilöt, johtoryhmä)
- Vihapuheeseen puuttuminen
- Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen (yksikön viestinnästä vastaavat)
- Yhdessä sovittujen termien määrittäminen
- Palautteen kerääminen ja yhteiset periaatteet siihen vastaamiseen

Tuki ja tieto

- Omien ennakkoluulojen tunnistaminen (kaikki: työntekijä, esihenkilöt, luottamushenkilöt)
- Koulutusten tarjoaminen (esihenkilöt, henkilöstöpalvelut)
- Uusien työntekijöiden perehdytys, kaikkien työntekijöiden yhteisissä palavereissa tai kehityskeskusteluissa asian esiin nostaminen (esihenkilöt, henkilöstöpalvelut)
- Materiaalin koonti yhteiselle alustalle (Yhta-ryhmä)

*Yhta-ryhmä on Mikkelin kaupungin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöryhmä

Sanasto

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Tasa-arvo tarkoittaa eri sukupuolten tasapuolisia oikeuksia ja mahdollisuuksia, sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Päätöksenteossa tasa-arvo tarkoittaa, että päätöksiä tehdään kaikkien sukupuolten kannalta mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla.

Saavutettavuus tarkoittaa palvelujen, viestinnän ja verkkopalvelujen helppoa lähestyttävyyttä jokaiselle ihmiselle. Esimerkiksi eri kielillä viestiminen, selkokielen käyttö, ruudunlukuohjelmastävälliset verkkosivut sekä saman tiedon välittäminen digitaalisesti ja printattuna edistävät saavutettavuutta.

Esteettömyys tarkoittaa fyysisen ympäristön, kuten rakennusten, ulkoalueiden tai julkisten liikennevälineiden saavutettavuutta. Esimerkiksi sitä, että tilassa on mahdollista liikkua pyörätuolilla.

Sukupuolen moninaisuus kuvaa, kuinka kokemus omasta sukupuolesta on yksilöllinen. Osa kokee olevansa mies tai nainen, osan kokemus ei mahdu tähän kahtiajakoon

Positiivinen erityiskohtelu on tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän olosuhteita parantava toimenpide, joka tähtää yhdenvertaisuuden edistämiseen tai turvaamiseen. Esimerkkinä naisten uintivuoro uimahallissa tai kirjastoista lainattavat harrastusvälineet.

Tosiasiallinen yhdenvertaisuus tarkoittaa, että samanlaisesta tai tasapäisestä kohtelusta poiketaan heikommassa asemassa olevan tukemiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Syrjintä tarkoittaa, että ihmistä kohdellaan perusteettomasti huonommin jonkin henkilökohtaisen syyn perusteella. Syrjintä on kielletty lainsäädännöllä.

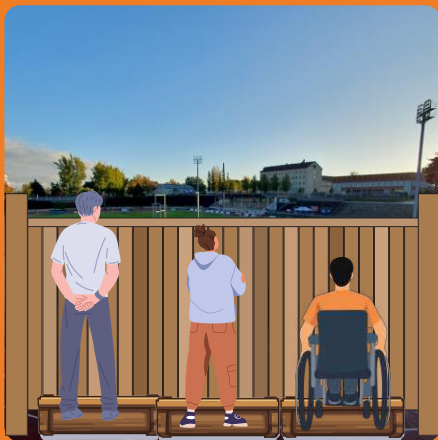
Häirintä on henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista ja tosiasiallista loukkaamista niin, että siitä syntyy uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Häirintä on syrjinnän muoto.

Rasismi on ihmisryhmän tai ihmisryhmän jäsenen ihmisarvon alentamista. Se tarkoittaa oletetun ihmisryhmän arvottamista esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella alempiarvoiseksi kuin muut ihmisryhmät.

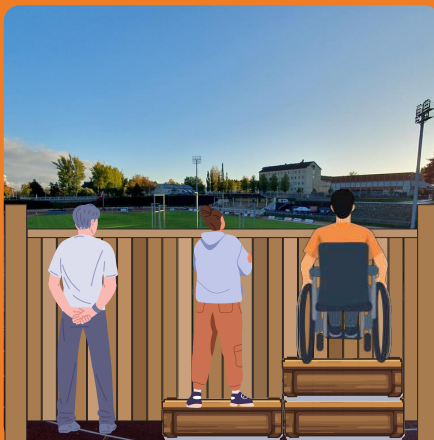
Vihapuhe on puhetta, kirjoituksia, symboleja, kuvia, musiikkia tai muuta viestintää, joka levittää, lietsoo, edistää tai pyrkii oikeuttamaan vihaa yksittäistä ihmistä tai ihmisryhmää kohtaan. Tarkoituksena on usein luoda kuva vähemmistöryhmän edustajista epäluotettavina tai alempiarvoisina. Vihapuhe voi myös pyrkiä hiljentämään vihapuheen kohteen. Vihapuhe voi liittyä esimerkiksi ihonväriin, etniseen alkuperään, uskontoon, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoleen.

Yhdenvertaisuus palveluissa

Yhdenvertaisuus palveluissa ei tarkoita kaikille samaa, vaan kaikille tarpeen mukaan. Palveluiden tarve vaihtelee ihmisen ja elämäntilanteen mukaan. Parhaimmillaan rakenteelliset esteet puretaan, ja sama palvelu voi toimia hyvin suunniteltuna kaikille.

Kaikkia kohdellaan samoin.

Yksilöille annetaan tukea, jotta osallistuminen on mahdollista.

Kaikki pääsevät osallistumaan ilman sovelluksia tai tukea, kun rakenteelliset esteet on purettu.